

Асоціація політичних психологів України
Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

ПОПЕРЕДНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Масове опитування громадян, результати якого подаються нижче, проведено Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно з Асоціацією політичних психологів України 1–12 серпня 2021 року за вибіркою, що репрезентує доросле населення України віком від 18 років і старше. Опитування проводилося методом інтерв'ювання. Опитано 1200 респонденти у всіх регіонах України за винятком АР Крим, м. Севастополя і захоплених сепаратистами окремих районів Донецької та Луганської областей. Похибка вибірки становить 3,2%.

Основні соціально-демографічні характеристики вибіркової сукупності:

за віком:

18–29 років – 21,2%;

30–55 років – 43,8%;

56 років і старше – 35,0%;

чоловіки – 46,0%;

жінки – 54,0%;

за рівнем освіти:

повна вища – 18,2%;

неповна вища, середня спеціальна – 23,2%;

повна середня – 40,4%;

неповна середня – 18,2%;

українці – 91,5%;

росіяни – 6,6%;

особи інших національностей – 1,9%;

за родом занять:

працівники промисловості – 10,9%;

працівники сільського господарства – 6,4%;

працівники сфери обслуговування – 17,7%;

держслужбовці – 3,5%;

працівники освіти, науки, охорони здоров'я, культури тощо – 9,1%;

студенти, учні – 4,5%;
підприємці – 7,9%;
військовослужбовці (МВС, СБУ) – 1,4%;
пенсіонери – 23,4%;
безробітні – 6,8%;
домогосподарки – 6,3%;
особи іншого роду занять – 2,1%.

Для аналізу регіональних особливостей використано умовний поділ України на такі макрорегіони:

- **Західний** (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області);
- **Центральний** (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, м. Київ);
- **Східний** (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області);
- **Південний** (Миколаївська, Одеська, Херсонська області).

Результати опитування у міру можливості порівнюються з попередніми “зрізами” відповідних моніторингових циклів.

Розподіл відповідей на запитання *“Чи підтверджуєте Ви прийнятий у 1991 році Акт проголошення незалежності України?”* (у %)

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	92,4	91,0	92,1	93,1	92,6	95,9	95,3	94,0
ні	7,6	9,0	7,9	6,9	7,4	4,1	4,7	6,0

Довідково. Згідно з даними ЦВК 1 грудня 1991 р. на аналогічне запитання всеукраїнського референдуму відповіли “так” понад 90% його учасників, проте вони становили лише 76,03% усіх громадян, що досягли 18-річного віку. Тому саме з останньою, а не першою цифрою правомірно порівнювати відповідні результати всеукраїнських опитувань дорослого населення.

У регіональному розрізі:

Західний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2019 р.	Серпень 2021 р.
так	97,7	97,8	96,2	95,8	92,2	99,1	99,6	98,1
ні	2,3	2,2	3,8	4,2	7,8	0,9	0,4	1,9

Центральний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2019 р.	Серпень 2021 р.
так	95,1	92,1	91,9	90,6	93,9	95,8	93,8	95,2
ні	4,9	7,9	8,1	9,4	6,1	4,2	6,2	4,8

Східний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2019 р.	Серпень 2021 р.
так	85,5	88,9	93,1	90,9	94,3	94,1	93,2	91,3
ні	14,5	11,1	6,9	9,1	5,7	5,9	6,8	8,7

Південний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2019 р.	Серпень 2021 р.
так	96,6	78,8	82,0	96,9	85,2	95,2	97,1	88,8
ні	3,4	21,2	18,0	3,1	14,8	4,8	2,9	11,2

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	97,2	94,8	91,1
ні	2,8	5,2	8,9

Розподіл відповідей на запитання “Чи є, на Вашу думку, сьогодні Україна справді незалежною державою?” (у %)

	Вересень 2013 р.	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	45,2	44,1	35,3	43,0	36,6	29,9	34,7	30,5	33,8
ні	39,8	35,0	50,0	38,6	42,6	49,6	40,8	47,5	43,3
важко відповісти	15,0	20,8	14,7	18,4	20,7	20,4	24,6	22,0	22,9

У регіональному розрізі:
Західний макрорегіон

	Вересень 2013 р.	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	37,9	59,2	58,8	39,0	34,9	34,2	38,6	36,2	38,3
ні	41,8	23,9	25,5	39,2	30,1	39,8	29,2	37,7	41,4
важко відповісти	20,3	16,9	15,7	21,8	34,8	26,0	32,2	26,1	20,3

Центральний макрорегіон

	Вересень 2013 р.	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	40,2	36,8	33,6	46,4	40,7	36,2	43,7	37,8	39,3
ні	39,4	33,8	47,1	33,7	40,1	45,4	34,6	45,0	37,7
важко відповісти	20,4	29,4	19,3	20,0	19,2	18,4	21,6	17,2	23,0

Східний макрорегіон

	Вересень 2013 р.	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	55,3	38,9	24,2	40,8	30,5	21,8	22,8	14,5	23,7
ні	35,2	44,2	68,7	41,8	52,0	56,3	54,7	61,8	50,7
важко відповісти	9,5	16,9	7,1	17,4	17,5	21,8	22,5	23,7	25,5

Південний макрорегіон

	Вересень 2013 р.	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	43,2	56,8	22,2	44,9	41,0	20,7	29,5	34,6	31,6
ні	48,3	30,1	61,5	45,9	52,4	66,7	43,4	39,7	47,4
важко відповісти	8,4	13,1	16,3	9,2	6,6	12,6	27,1	25,7	21,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	39,0	37,4	26,1
ні	35,5	41,0	51,0
важко відповісти	25,5	21,6	22,9

Розподіл відповідей на запитання “А чи вважаєте Ви, що Україна спроможна існувати як справді незалежна держава?” (у %)

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	74,7	73,9	74,2	71,1	71,7	73,2	71,3	70,4
ні	11,7	14,4	13,0	13,1	14,0	9,3	11,6	11,7
важко відповісти	13,6	11,7	12,8	15,8	14,3	17,4	17,1	17,9

У регіональному розрізі:

Західний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	92,8	84,3	80,2	78,9	75,8	79,0	76,9	80,8
ні	2,5	10,5	9,1	8,8	10,0	5,2	8,2	6,9
важко відповісти	4,7	5,2	10,8	12,2	14,1	15,9	14,9	12,3

Центральний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	74,7	75,5	75,6	74,4	72,9	75,8	75,9	75,1
ні	9,4	11,6	12,8	11,5	13,8	9,7	10,9	12,7
важко відповісти	15,8	12,9	11,6	14,1	13,3	14,5	13,3	12,3

Східний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	62,9	73,2	72,5	66,6	74,0	67,6	63,6	61,8
ні	19,3	13,3	10,3	14,8	11,8	11,3	14,2	10,7
важко відповісти	17,8	13,6	17,2	18,6	14,2	21,2	22,2	27,5

Південний макрорегіон

	Вересень 2014 р.	Вересень 2015 р.	Вересень 2016 р.	Вересень 2017 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
так	79,5	49,6	62,0	56,4	53,3	69,8	64,0	55,6
ні	11,7	34,8	27,7	22,5	28,1	10,1	14,0	20,3
важко відповісти	8,8	15,6	10,2	21,1	18,5	20,2	22,1	24,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так	75,8	71,9	65,2
ні	9,9	10,0	15,0
важко відповісти	14,3	18,1	19,8

Розподіл відповідей на запитання *“Наближається святкування 30-ї річниці Незалежності України. Які думки та почуття у Вас виникають у зв’язку з цією датою ”* (у %)

	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
це викликає в мене передусім гордість як у громадянина	22,3	14,8	17,0	16,0	18,8	27,3	17,4	22,4
разом з гордістю я відчуваю гіркоту втрат і невиправданих сподівань	30,5	35,8	33,2	29,8	29,6	29,1	28,2	34,4
це буде передусім нагода розважитись і відпочити	5,5	12,2	10,2	11,9	9,2	12,0	15,6	13,0
вважаю цю святкову метушню спробою відвернути увагу суспільства від проблем, які переживає держава	21,2	21,6	22,9	26,3	27,0	15,1	19,1	17,9
цей день для мене не є святом	11,5	11,2	11,3	9,0	8,3	6,8	10,0	8,8
важко відповісти	8,9	4,6	5,4	6,9	7,2	9,6	9,6	3,4

Примітка. У 2014–2020 рр. формулювання запитання було таким: *“Як Ви сприйняли святкування нинішньої річниці незалежності України?”*

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
це викликає в мене передусім гордість як у громадянина	26,0	26,7	13,6	22,2
разом з гордістю я відчуваю гіркоту втрат і невиправданих сподівань	32,5	35,7	32,5	38,5
це буде передусім нагода розважитись і відпочити	5,3	9,8	24,0	11,9
вважаю цю святкову метушню спробою відвернути увагу суспільства від проблем, які переживає держава	21,1	18,7	15,7	14,8
цей день для мене не є святом	10,2	6,5	10,7	9,6
важко відповісти	4,9	2,6	3,6	3,0

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
це викликає в мене передусім гордість як у громадянина	26,8	24,2	17,4
разом з гордістю я відчуваю гіркоту втрат і не виправданих сподівань	20,5	36,4	40,3
це буде передусім нагода розважитись і відпочити	27,2	11,2	6,7
вважаю цю святкову метушню спробою відвернути увагу суспільства від проблем, які переживає держава	14,6	16,6	21,7
цей день для мене не є святом	7,5	8,6	10,0
важко відповісти	3,5	3,0	3,8

Розподіл відповідей на запитання **“Як Ви ставитесь до того, що з нагоди 30-ї річниці Незалежності України в Києві буде проведено військовий парад?”** (у %):

цілком позитивно	17,7	47,1
скоріше позитивно	29,4	
скоріше негативно	19,8	32,9
зовсім негативно	13,1	
важко відповісти	10,9	
мені це байдуже	9,1	

Довідково. 1. У 2019 рю розподіл відповідей на запитання **“Як Ви поставилися до того, що цього року на День Незалежності України в Києві не було військового параду?”** був таким (у %):

цілком позитивно	33,0	63,0
скоріше позитивно	30,0	
скоріше негативно	9,8	14,8
зовсім негативно	5,0	
важко відповісти	11,5	
мені це байдуже	10,7	

2. Динаміка розподілу відповідей на запитання **“Як Ви поставилися до проведення в Києві військового параду на честь нинішньої річниці незалежності України?”** (у %):

	Вересень 2016 р.		Вересень 2017 р.		Вересень 2018 р.	
цілком позитивно	21,2	50,5	21,0	52,9	20,2	50,3
скоріше позитивно	29,3		31,9		30,1	
скоріше негативно	15,9	25,3	15,7	24,3	17,3	25,5
зовсім негативно	9,4		8,6		8,2	
важко відповісти	13,0		11,2		15,2	
мені це байдуже	11,2		11,6		8,9	

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
позитивно (цілком позитивно + скоріше позитивно)	43,6	51,9	42,3	49,6
негативно (скоріше негативно + зовсім негативно)	33,7	33,4	36,9	19,6
важко відповісти	11,5	8,8	11,9	14,3
мені це байдуже	11,1	5,9	8,9	16,5

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
позитивно (цілком позитивно + скоріше позитивно)	56,4	47,5	41,1
негативно (скоріше негативно + зовсім негативно)	22,4	33,9	37,9
важко відповісти	12,0	8,6	13,0
мені це байдуже	9,2	10,0	8,0

Розподіл відповідей на запитання *“Які здобутки українського народу, на Вашу думку, найбільше заслуговують сьогодні бути предметом його національної гордості?”*, у %

	Вересень 2015 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Серпень 2021 р.
Творчість великих українських поетів, письменників, композиторів та виконавців (Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко, М.Лисенко, С.Крушельницька та ін.)	54,5	56,5	57,8	52,0
Історія українського козацтва, Запорозької Січі	42,2	47,0	47,8	47,2
Проголошення незалежності України у 1991 році	32,7	37,4	39,1	42,8
Досягнення українських спортсменів	36,9	48,0	47,5	38,8
Збройні сили України	23,4	32,3	34,3	36,4
Вершинні досягнення української народної творчості (думи, пісні, декоративно-вжиткове мистецтво, народна архітектура тощо)	37,7	38,4	42,1	35,3
Волонтерський рух	не було у списку	36,0	36,7	33,7
Революція Гідності 2014–2015 років та збройна відсіч російській агресії	36,4	28,4	28,3	33,0
Перемога у Другій світовій	43,8	46,7	44,5	29,4
Діяльність видатних провідників українського національно-визвольного руху (М.Грушевський, В.Винниченко, С.Петлюра та ін.)	17,4	21,9	27,2	24,6
Міжнародне визнання України в сучасному світі	24,2	23,7	27,3	24,1
Боротьба українських правозахисників (П.Григоренко, Л.Лук'яненко, М.Руденко, В.Чорновіл та ін.) проти тоталітарного режиму	21,6	24,0	27,6	23,3
Досягнення української космонавтики	17,0	20,6	18,3	17,8
Помаранчева революція 2004 року	13,2	10,9	13,6	17,6
Історія створення та боротьби УПА (Української повстанської армії)	15,2	16,1	14,9	17,5
Повоєнна відбудова народного господарства (у 2-й половині 1940-х років)	20,9	18,8	17,4	17,2
Вітчизняна система освіти	6,1	8,2	7,2	12,2
Трудові досягнення робітників і селян Радянської України (П.Ангеліна, М.Демченко, О.Стаханов, О.Гіталов та ін.)	14,4	14,2	15,3	11,5
Українська революція 1917–1921 років	6,0	6,9	6,3	9,1
Обрання Президентом України Володимира Зеленського	не було у списку	не було у списку	не було у списку	9,1
Інше	2,7	1,1	1,4	2,4
Важко відповісти	6,1	4,0	3,1	4,1

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
Творчість великих українських поетів, письменників, композиторів та виконавців (Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко, М.Лисенко, С.Крушельницька та ін.)	53,2	48,0	56,9	50,4
Історія українського козацтва, Запорозької Січі	38,1	52,2	50,7	39,3
Проголошення незалежності України у 1991 році	54,7	52,6	20,9	40,7
Досягнення українських спортсменів	26,0	38,5	41,9	57,0
Збройні сили України	29,8	45,0	29,8	36,3
Вершинні досягнення української народної творчості (думи, пісні, декоративно-вжиткове мистецтво, народна архітектура тощо)	36,6	42,6	22,4	40,0
Волонтерський рух	32,1	40,9	26,8	29,6
Революція Гідності 2014–2015 років та збройна відсіч російській агресії	52,8	44,6	10,3	11,9
Перемога у Другій світовій війні	21,5	31,3	20,4	61,5
Діяльність видатних провідників українського національно-визвольного руху (М.Грушевський, В.Винниченко, С.Петлюра та ін.)	34,3	31,1	12,1	14,8
Міжнародне визнання України в сучасному світі	21,1	29,6	19,8	22,2
Боротьба українських правозахисників (П.Григоренко, Л.Лук'яненко, М.Руденко, В.Чорновіл та ін.) проти тоталітарного режиму	35,5	32,2	5,6	13,3
Досягнення української космонавтики	14,7	20,7	13,0	25,9
Помаранчева революція 2004 року	17,4	28,7	4,1	14,1
Історія створення та боротьби УПА (Української повстанської армії)	30,6	22,4	6,5	3,0
Повоєнна відбудова народного господарства (у 2-й половині 1940-х років)	8,7	20,9	16,2	23,7
Вітчизняна система освіти	6,4	16,1	11,2	12,6
Трудові досягнення робітників і селян Радянської України (П.Ангеліна, М.Демченко, О.Стаханов, О.Гіталов та ін.)	3,8	14,6	10,0	20,0
Українська революція 1917–1921 років	7,9	15,0	2,4	8,1
Обрання Президентом України Володимира Зеленського	7,5	10,9	5,6	14,8
Інше	4,5	2,2	1,2	2,2
Важко відповісти	0,8	3,9	5,3	8,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Творчість великих українських поетів, письменників, композиторів та виконавців (Т.Шевченко, Леся Українка, І.Франко, М.Лисенко, С.Крушельницька та ін.)	49,0	51,9	53,8
Історія українського козацтва, Запорозької Січі	46,6	47,1	47,6
Проголошення незалежності України у 1991 році	38,3	45,8	41,7
Досягнення українських спортсменів	45,8	38,6	34,8
Збройні сили України	39,9	37,6	32,6
Вершинні досягнення української народної творчості (думи, пісні, декоративно-вжиткове мистецтво, народна архітектура тощо)	36,0	35,0	35,2
Волонтерський рух	34,0	34,2	32,9
Революція Гідності 2014–2015 років та збройна відсіч російській агресії	34,0	34,0	31,2
Перемога у Другій світовій війні	28,9	25,1	35,2
Діяльність видатних провідників українського національно-визвольного руху (М.Грушевський, В.Винниченко, С.Петлюра та ін.)	23,3	27,0	22,4
Міжнародне визнання України в сучасному світі	25,7	24,1	23,1
Боротьба українських правозахисників (П.Григоренко, Л.Лук'яненко, М.Руденко, В.Чорновіл та ін.) проти тоталітарного режиму	19,4	24,3	24,6
Досягнення української космонавтики	15,0	19,4	17,4
Помаранчева революція 2004 року	19,4	16,9	17,4
Історія створення та боротьби УПА (Української повстанської армії)	17,4	17,1	18,1
Повоєнна відбудова народного господарства (у 2-й половині 1940-х років)	9,9	15,8	23,3
Вітчизняна система освіти	11,9	13,1	11,2
Трудові досягнення робітників і селян Радянської України (П.Ангеліна, М.Демченко, О.Стаханов, О.Гіталов та ін.)	6,7	10,6	15,5
Українська революція 1917–1921 років	10,7	8,0	9,5
Обрання Президентом України Володимира Зеленського	13,8	8,7	6,7
Інше	3,2	2,5	1,9
Важко відповісти	4,0	3,4	5,0

Розподіл відповідей на запитання **“Що для Вас особисто є символом України?”**, у %

	Жовтень 2015 р.	Місце у рейтингу	Вересень 2018 р.	Місце у рейтингу	Серпень 2021 р.	Місце у рейтингу
державна символіка (синьо-жовтий прапор, тризуб, Гімн “Ще не вмерла України ...”)	68,1	1	77,1	1	75,2	1
національне вбрання, вишиті рушники	61,4	2	62,3	2	53,7	2
українська мова	не було у списку	не було у списку	52,1	3	49,9	3
українська народна пісня	38,8	4	50,3	5	41,9	4
національні страви і напої (хліб із салом, борщ, галушки, горілка з перцем і т.п.)	44,3	3	50,6	4	41,5	5
Дніпро	37,6	5	37,5	6	36,8	6
національні музичні інструменти (кобза, бандура, трембіта)	35,9	7	37,0	7	35,2	7
Карпатські гори	29,2	8	32,4	9	35,2	8
червона калина	36,8	6	33,9	8	28,9	9
Майдан Незалежності в Києві	27,9	9	26,9	11	25,2	10
національна валюта (гривня)	27,4	10	27,1	10	20,8	11
гетьманська булава	21,9	12	24,1	13	26,5	12
ФК “Динамо” (Київ)	15,6	17	18,7	14	20,2	13
зброя та спорядження українського козацтва	13,3	18	16,0	18	19,9	14
сучасні вітчизняні літаки (АН-124 “Руслан”, АН-225 “Мрія”, Ан-148, АН- 158 та ін.)	12,9	19	15,4	19	19,3	15
Чорне море	16,3	16	16,3	16	18,3	16
Чорнобиль	9,9	21	13,5	22	17,7	17
о. Хортиця	20,9	13	17,1	15	17,2	18
Тарасова могила на канівській кручі	17,2	15	15,1	20	15,8	19
верби, тополі	17,9	14	16,0	17	14,0	20
пшеничне (житнє) колосся	22,8	11	24,6	12	12,9	21
Донбас	10,3	20	11,9	21	11,8	22
церковна і релігійна символіка	6,7	22	10,0	23	11,3	23
ФК “Шахтар” (Донецьк)	5,6	23	7,6	24	10,6	24
інше	2,8		3,2		1,0	
вважаю, що Україна не має символів	2,5		1,1		0,8	
важко відповісти	3,8		1,4		0,9	

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
державна символіка (синьо-жовтий прапор, тризуб, Гімн “Ще не вмерла України ...”)	85,0	75,0	70,2	68,9
національне вбрання, вишиті рушники	47,0	59,1	50,1	57,0
українська мова	59,4	58,9	30,7	48,9
українська народна пісня	41,7	44,1	36,3	48,9
національні страви і напої (хліб із салом, борщ, галушки, горілка з перцем і т.п.)	33,1	43,3	40,7	54,1
Дніпро	27,1	35,0	49,0	31,1
національні музичні інструменти (кобза, бандура, трембіта)	28,9	42,2	29,2	38,5
Карпатські гори	32,3	37,6	33,9	35,6
червона калина	25,6	36,5	18,9	34,8
Майдан Незалежності в Києві	30,1	30,7	12,7	28,1
національна валюта (гривня)	13,5	29,6	12,7	25,9
гетьманська булава	24,8	31,5	13,3	45,9
ФК “Динамо” (Київ)	15,4	23,0	18,3	24,4
зброя та спорядження українського козацтва	13,2	27,8	12,4	25,2
сучасні вітчизняні літаки (АН-124 “Руслан”, АН-225 “Мрія”, АН-148, АН-158 та ін.)	13,2	24,3	12,4	31,1
Чорне море	9,4	20,2	10,0	50,4
Чорнобиль	7,9	24,1	16,2	18,5
о. Хортиця	6,0	15,2	25,1	25,9
Тарасова могила на канівській кручі	5,3	24,3	5,3	33,3
верби, тополі	4,9	20,4	10,3	19,3
пшеничне (житнє) колосся	11,3	14,6	5,9	28,1
Донбас	6,0	10,9	17,4	11,9
церковна і релігійна символіка	18,4	8,7	7,4	16,3
ФК “Шахтар” (Донецьк)	7,5	8,7	12,4	18,5
інше	0,8	2,0	0,0	0,7
вважаю, що Україна не має символів	0,0	0,7	1,8	0,0
важко відповісти	0,0	1,3	0,6	2,2

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18—29 років	30—55 років	56 років і більше
державна символіка (синьо-жовтий прапор, тризуб, Гімн “Ще не вмерла України ...”)	80,7	74,3	72,9
національне вбрання, вишиті рушники	52,8	55,7	51,7
українська мова	48,4	51,5	48,8
українська народна пісня	35,4	43,7	43,6
національні страви і напої (хліб із салом, борщ, галушки, горілка з перцем і т.п.)	38,6	43,2	41,2
Дніпро	38,2	35,9	36,9
національні музичні інструменти (кобза, бандура, трембіта)	34,6	35,9	34,5
Карпатські гори	35,4	38,2	31,2
червона калина	28,7	29,5	28,3
Майдан Незалежності в Києві	28,0	27,4	20,7
національна валюта (гривня)	23,2	21,7	18,3
гетьманська булава	28,0	28,9	22,6
ФК “Динамо” (Київ)	23,6	19,6	18,8
зброя та спорядження українського козацтва	21,7	20,3	18,3
сучасні вітчизняні літаки (АН-124 “Руслан”, АН-225 “Мрія”, Ан-148, АН-158 та ін.)	18,1	19,8	19,3
Чорне море	18,5	19,4	16,9
Чорнобиль	18,5	17,5	17,4
о. Хортиця	18,9	15,4	18,3
Тарасова могила на канівській кручі	13,8	15,8	16,9
верби, тополі	14,6	14,3	13,3
пшеничне (житнє) колосся	9,8	14,3	13,1
Донбас	11,0	12,5	11,2
церковна і релігійна символіка	7,9	11,2	13,6
ФК “Шахтар” (Донецьк)	15,0	10,8	7,6
інше	2,4	1,0	0,2
вважаю, що Україна не має символів	0,8	0,8	0,7
важко відповісти	0,4	0,6	1,7

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

Розподіл відповідей на запитання “Хто з історичних діячів і (чи) наших видатних сучасників для Вас особисто найбільшою мірою символізує Україну?”, у %

	Жовтень 2015 р.	Місце у рейтингу	Вересень 2015 р.	Місце у рейтингу	Серпень 2021 р.	Місце у рейтингу
Тарас Шевченко	65,5	1	72,7	1	69,5	1
Леся Українка	48,9	2	50,6	2	46,8	2
Ярослав Мудрий	30,4	5	33,7	5	32,3	3
Михайло Грушевський	27,0	6	30,3	7	30,7	4
Богдан Хмельницький	37,1	3	45,5	3	29,9	5
Іван Франко	не було у списку	–	36,5	4	29,5	6
Небесна сотня	32,6	4	30,9	6	27,3	7
Ліна Костенко	24,0	9	27,4	9	26,3	8
Богдан Ступка	23,0	10	21,8	12	25,9	9
Віталій і Володимир Клички	25,5	8	20,8	14	23,2	10
Микола Амосов	не було у списку	–	15,5	18	23,0	11
Володимир Великий	21,3	11	27,5	8	22,4	12
Степан Бандера	18,3	13	21,9	11	21,0	13
Борис Патон	9,3	21	12,5	22	18,4	14
Василь Стус	13,8	18	15,3	19	18,0	15
В'ячеслав Чорновіл	16,4	15	20,9	13	17,8	16
Іван Мазепа	18,1	14	19,5	15	17,7	17
Валерій Лобановський	11,8	20	14,3	20	17,7	18
Андрій Шевченко (Шева)	не було у списку	–	не було у списку	–	15,3	19
Роксолана	15,8	16	12,9	21	14,9	20
Олександр Усик	не було у списку	–	18,9	16	14,4	21
Ніна Матвієнко	не було у списку	–	17,4	17	14,4	22
Святослав Вакарчук	26,0	7	22,9	10	12,7	23
Володимир Зеленський	не було у списку	–	не було у списку	–	9,3	24
Іван Кожедуб	не було у списку	–	не було у списку	–	8,6	25
Симон Петлюра	6,1	27	8,4	26	7,7	26
Нестор Махно	8,3	22	8,5	25	7,2	27
Сидір Ковпак	не було у списку	–	5,2	29	6,8	28
Олег Сенцов	не було у списку	–	12,3	23	6,6	39
Юлія Тимошенко	6,9	25	6,0	27	4,8	30
Джамала	не було у списку	–	11,4	24	не було у списку	–
Петро Порошенко	8,2	23	5,9	28	не було у списку	–
Надія Савченко	19,8	12	2,5	30	не було у списку	–
Софія Ротару	14,6	17	не було у списку	–	не було у списку	–
Руслана Лижичко	13,3	19	не було у списку	–	не було у списку	–
Раїса Кириченко	7,6	24	не було у списку	–	не було у списку	–

	Жовтень 2015 р.	<i>Місце у рейтингу</i>	Вересень 2015 р.	<i>Місце у рейтингу</i>	Серпень 2021 р.	<i>Місце у рейтингу</i>
Верка Сердючка (А. Данилко)	6,3	26	не було у списку	–	не було у списку	–
Дмитро Ярош	4,1	28	не було у списку	–	не було у списку	–
Арсеній Яценюк	1,7	29	не було у списку	–	не було у списку	–
інші	1,2		1,7		1,3	
на мою думку, нікого персонально не можна вважати символом України	11,2		7,3		6,3	
важко відповісти	4,0		3,3		3,9	

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Тарас Шевченко	74,8	68,3	67,0	69,6
Леся Українка	49,2	49,1	36,3	59,3
Ярослав Мудрий	28,2	38,3	22,7	43,7
Михайло Грушевський	36,1	40,0	13,0	32,6
Богдан Хмельницький	33,8	30,7	21,5	40,7
Іван Франко	41,0	33,9	10,9	38,5
Небесна сотня	39,8	32,6	14,7	15,6
Ліна Костенко	30,8	35,7	12,1	21,5
Богдан Ступка	20,3	27,2	24,2	37,0
Віталій і Володимир Клички	18,4	29,1	20,1	20,0
Микола Амосов	13,9	24,6	19,5	44,4
Володимир Великий	23,7	27,2	9,4	36,3
Степан Бандера	39,1	24,6	8,0	5,9
Борис Патон	13,9	20,7	13,0	33,3
Василь Стус	25,2	26,1	5,9	6,7
В'ячеслав Чорновіл	28,2	22,8	4,1	14,1
Іван Мазепа	19,5	26,3	7,1	11,1
Валерій Лобановський	8,6	24,3	10,0	31,9
Андрій Шевченко (Шева)	15,8	12,2	12,1	32,6
Роксолана	12,8	16,3	13,3	18,5
Олександр Усик	16,9	11,5	11,8	25,9
Ніна Матвієнко	14,3	15,9	8,3	25,2
Святослав Вакарчук	8,6	15,7	13,9	7,4
Володимир Зеленський	5,6	10,0	10,9	9,6
Іван Кожедуб	4,9	12,0	3,2	17,8
Симон Петлюра	7,5	14,6	1,2	0,7
Нестор Махно	3,8	9,8	8,6	1,5
Сидір Ковпак	0,4	9,8	2,7	20,0
Олег Сенцов	6,4	10,4	1,8	5,9
Юлія Тимошенко	5,3	5,9	3,5	3,0
інші	1,5	2,6	0,0	0,0
на мою думку, нікого персонально не можна вважати символом України	4,1	5,4	8,0	9,6
важко відповісти	1,1	4,6	3,5	8,1

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18—29 років	30—55 років	56 років і більше
Тарас Шевченко	66,5	69,2	71,7
Леся Українка	45,3	51,0	42,4
Ярослав Мудрий	29,5	31,6	34,8
Михайло Грушевський	30,7	33,3	27,4
Богдан Хмельницький	27,2	30,4	31,0
Іван Франко	28,3	31,0	28,3
Небесна сотня	23,6	30,4	25,5
Ліна Костенко	24,8	30,8	21,7
Богдан Ступка	20,9	26,0	28,8
Віталій і Володимир Клички	26,8	24,1	19,8
Микола Амосов	14,6	21,9	29,5
Володимир Великий	18,9	23,0	23,8
Степан Бандера	18,9	21,5	21,7
Борис Патон	10,2	18,8	22,9
Василь Стус	14,2	18,8	19,3
В'ячеслав Чорновіл	16,9	19,0	16,7
Іван Мазепа	11,4	18,6	20,2
Валерій Лобановський	13,8	18,1	19,5
Андрій Шевченко (Шева)	20,5	17,3	9,5
Роксолана	14,2	15,4	14,8
Олександр Усик	19,3	14,8	11,0
Ніна Матвієнко	7,5	14,6	18,3
Святослав Вакарчук	18,9	14,1	7,1
Володимир Зеленський	11,0	10,1	7,1
Іван Кожедуб	2,8	7,4	13,6
Симон Петлюра	5,1	8,4	8,3
Нестор Махно	6,3	7,4	7,4
Сидір Ковпак	2,0	6,1	10,7
Олег Сенцов	5,9	7,6	5,7
Юлія Тимошенко	3,9	4,6	5,5
інші	1,6	1,9	0,5
на мою думку, нікого персонально не можна вважати символом України	7,5	5,9	6,2
важко відповісти	3,5	3,6	4,5

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки кількість варіантів відповідей респондентів не обмежувалася.

Розподіл відповідей на запитання “*Хто, на Вашу думку, насамперед несе відповідальність за ту складну політичну та соціально-економічну ситуацію, в якій упродовж останніх років перебуває Україна?*” (у %)

	Березень 2014 р.	Травень 2014 р.	Жовтен ь 2014 р.	Вересен ь 2018 р.	Вересен ь 2019 р.	Вересен ь 2020 р.	Серпень 2021 р.
післямайданна влада на чолі з П. Порошенком *	39,1	43,2	37,8	56,3	54,6	38,3	30,8
Російська Федерація	35,3	40,4	42,4	22,9	37,1	25,5	32,4
режим В. Януковича***	54,4	53,7	50,4	50,3	36,4	24,2	26,8
самі громадяни України	11,8	9,9	13,2	18,4	19,9	24,1	18,9
нинішня українська влада на чолі з В. Зеленським	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	не було у списку	20,5	16,2
країни Європейського Союзу та США	14,9	12,2	8,1	8,9	9,8	11,1	13,2
місцеві органи влади	1,3	8,4	6,5	5,7	8,8	6,0	6,3
інші	2,3	1,0	1,8	0,9	0,8	3,3	1,6
важко відповісти	3,9	3,0	7,5	5,4	5,0	8,3	8,9

Примітки. 1. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

2. Під час опитувань, що проводилися в березні 2014 р. – травні 2019 р., запитання було сформульовано так: “На Вашу думку, хто насамперед несе відповідальність за ту ситуацію, яка нині склалася в Україні”.

3. Під час опитувань, що проводилися в березні і травні 2014 р., першу альтернативу цього запитання було сформульовано так: “нове керівництво країни на чолі з О. Турчиновим та А. Яценюком”. Під час опитувань, що проводилися в жовтні 2014 р. і вересні 2018 р., – “нове керівництво країни на чолі з П. Порошенком”.

4. Під час опитувань, що проводилися в жовтні 2014 р. і вересні 2018 р. третю альтернативу цього запитання було сформульовано так: “старе керівництво країни на чолі з В. Януковичем”.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
післямайданна влада на чолі з П. Порошенком	22,0	21,1	43,4	49,6
Російська Федерація	36,0	38,0	29,8	12,6
режим В. Януковича	36,7	26,5	20,4	24,4
самі громадяни України	24,6	25,4	8,3	11,9
нинішня українська влада на чолі з В. Зеленським	19,7	15,7	9,4	28,1
країни Європейського Союзу та США	5,7	10,0	23,3	13,3
місцеві органи влади	10,2	8,7	1,5	3,0
інші	1,1	2,8	0,3	1,5
важко відповісти	4,9	8,0	7,7	23,0

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
післямайданна влада на чолі з П. Порошенком	32,1	27,9	33,6
Російська Федерація	35,7	32,5	30,2
режим В. Януковича	29,8	29,1	22,1
самі громадяни України	15,9	19,2	20,2
нинішня українська влада на чолі з В. Зеленським	8,3	18,3	18,3
країни Європейського Союзу та США	11,5	11,4	16,4
місцеві органи влади	8,7	6,1	5,2
інші	2,0	1,3	1,7
важко відповісти	10,7	8,7	8,1

Розподіл відповідей на запитання *“Останніми роками в українському суспільстві висловлюються різні думки щодо Мінських угод як способу врегулювання ситуації на Донбасі. Яку з наведених нижче думок Ви поділяєте?”* (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	14,7	14,9
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	51,8	46,4
важко відповісти	31,2	34,3
мені це байдуже	2,2	4,4

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони				
	Західний	Централь- ний	Східний (з Донбасом)	Донбас	Південний
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	16,2	15,0	10,3	24,7	23,0
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	49,8	43,6	50,1	51,8	40,0
важко відповісти	31,3	35,9	36,3	20,0	29,6
мені це байдуже	2,6	5,4	3,2	3,5	7,4

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	11,1	15,4	16,4
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	41,3	49,8	45,2
важко відповісти	42,5	30,6	34,0
мені це байдуже	5,2	4,2	4,3

Серед прихильників провідних політичних сил (на момент останнього опитування):

	Батьківщина	Європейська Солідарність	ОПЗЖ	Слуга народу
Мінським угодам немає альтернативи, їх виконання – єдиний шанс досягти миру на Донбасі	21,3	21,6	30,0	17,4

	Батьківщина	Європейська Солідарність	ОПЗЖ	Слуга народу
Мінські угоди не працюють, потрібен інший шлях залагодження воєнного конфлікту на Донбасі	38,2	51,1	43,8	55,3
важко відповісти	34,8	27,3	25,0	25,8
мені це байдуже	5,6	0,0	1,3	1,5

Розподіл відповідей на запитання *“Якби це залежало від Вас, яке майбутнє Ви особисто обрали б для Донеччини та Луганщини?”* (у %)

	Вересень 2014 р.	Вересень 2018 р.	Вересень 2019 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
збереження нинішнього статусу областей України	58,1	54,2	53,5	56,7	57,1
автономія у складі України	18,2	20,5	18,3	13,8	12,9
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	3,5	2,0	2,6	4,4	3,9
незалежна республіка Новоросія	2,5	1,2	1,3	0,8	1,1
суб'єкти Російської Федерації	5,3	4,2	4,6	3,5	3,4
інше	2,2	2,2	2,9	2,2	2,4
важко відповісти	10,3	15,7	16,7	18,6	15,3
мені це байдуже	–	–	–	–	3,8

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони				
	Західний	Центральний	Східний (з Донбасом)	Донбас	Південний
збереження нинішнього статусу областей України	68,0	55,7	58,7	51,8	36,3
автономія у складі України	7,1	12,6	16,8	27,1	15,6
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	2,6	3,5	3,8	9,4	8,1
незалежна республіка Новоросія	0,4	0,7	0,9	1,2	4,4
суб'єкти Російської Федерації	3,4	4,1	3,8	3,5	0,0
інше	2,3	2,8	1,5	1,2	3,7
важко відповісти	14,3	16,5	12,7	5,9	20,0
мені це байдуже	1,9	4,1	1,8	0,0	11,9

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
збереження нинішнього статусу областей України	59,1	56,7	56,4
автономія у складі України	10,6	13,1	14,0
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	3,9	4,0	3,8
незалежна республіка Новоросія	0,8	1,0	1,4
суб'єкти Російської Федерації	3,1	3,2	3,8
інше	2,4	2,7	2,1
важко відповісти	17,3	15,8	13,6
мені це байдуже	2,8	3,6	4,8

Серед прихильників провідних політичних сил:

	Батьківщина	Європейська Солідарність	ОПЗЖ	Слуга народу
збереження нинішнього статусу областей України	64,0	71,2	42,5	56,1
автономія у складі України	9,0	5,8	26,2	15,9
незалежні державні утворення ДНР та ЛНР	4,5	3,6	8,7	6,1
незалежна республіка Новоросія	1,1	0,0	5,0	2,3
суб'єкти Російської Федерації	3,4	2,9	8,7	0,8
інше	0,0	5,8	1,3	0,8
важко відповісти	14,6	10,1	5,0	14,4
мені це байдуже	3,4	0,7	2,5	3,8

Розподіл відповідей на запитання “Чи підтримуєте Ви децентралізацію в Україні?” (у %)

	Вересень 2015 р.	Вересень 2018 р.	Серпень 2021 р.
підтримую	31,4	31,2	26,8
частково підтримую, частково ні	35,5	33,3	31,9
не підтримую	12,7	10,4	16,7
інше	0,5	0,5	0,8
важко відповісти	13,2	17,1	16,4
мені це байдуже	6,7	7,5	7,3

Примітка. У 2015 р. запитання формулювалося так: “Чи підтримуєте Ви ідею децентралізації влади в Україні?”.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
підтримую	20,7	32,8	27,1	17,8
частково підтримую, частково ні	25,9	32,4	38,1	26,7
не підтримую	32,7	9,6	15,3	12,6
інше	1,1	0,9	0,3	1,5
важко відповісти	17,3	17,2	12,4	22,2
мені це байдуже	2,3	7,2	6,8	19,3

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
підтримую	24,8	29,8	24,3
частково підтримую, частково ні	30,3	33,1	31,4
не підтримую	12,6	17,9	17,6
інше	1,6	1,0	0,2
важко відповісти	21,7	12,2	18,6
мені це байдуже	9,1	6,1	7,9

Розподіл відповідей на запитання “Як Ви ставитеся до нещодавно досягнутих домовленостей між США і Німеччиною про добудову і введення в експлуатацію газопроводу Північний потік-2 та передбачених ними компенсацій для України?” (у %)

цілком позитивно	5,0	17,4
скоріше позитивно	12,4	
скоріше негативно	17,5	38,3
зовсім негативно	20,8	
важко відповісти	34,3	
мені це байдуже	9,9	

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
позитивно (цілком позитивно + скоріше позитивно)	24,1	17,2	12,4	17,8
негативно(скоріше негативно + зовсім негативно)	31,2	41,2	42,0	33,3
важко відповісти	34,6	34,0	33,4	37,0
мені це байдуже	10,2	7,6	12,1	11,9

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
позитивно (цілком позитивно + скоріше позитивно)	19,7	18,1	15,3
негативно(скоріше негативно + зовсім негативно)	31,6	41,1	38,9
важко відповісти	37,2	33,7	33,4
мені це байдуже	11,5	7,2	12,4

Розподіл відповідей на запитання *“Навесні цього року у зв’язку з пандемією COVID-19 на території України було знову запроваджено жорсткі карантинні заходи (локдаун). Як Ви їх оцінюєте?”* (у %)

- вони були недостатньо жорсткими і тому неефективними 12,7
- вони загалом відповідали рівню пандемічної загрози і дали змогу стримати поширення хвороби 33,8
- вони були не виправдано жорсткими і завдавали більше шкоди, ніж користі..... 20,2
- вони були непослідовними і лише дезорієнтували людей..... 22,5
- важко відповісти..... 10,8

Довідково. 1. У вересні 2020 р. розподіл відповідей на запитання *“У березні-травні цього року у зв’язку з пандемією COVID-19 в Україні було повсюдно запроваджено жорсткий карантин. Чи були, на Вашу думку, виправданими такі жорсткі карантинні заходи?”* був таким (у %):

цілком так	22,6	51,9
скоріше так	29,3	
скоріше ні	24,1	36,6
зовсім ні	12,5	
важко відповісти	11,5	

2. У вересні 2020 р. розподіл відповідей на запитання *“Чи вважаєте Ви, що жорсткі карантинні обмеження було пом’якшено передчасно, що термін їхньої дії належало продовжити – тоді й не було б такого зростання рівня захворюваності, який маємо сьогодні?”* був таким (у %):

цілком так	11,3	29,8
скоріше так	18,5	
скоріше ні	27,9	49,9
зовсім ні	22,0	
важко відповісти	19,8	
мені це байдуже	0,6	

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
вони були недостатньо жорсткими і тому неефективними	11,7	17,0	8,9	9,6
вони загалом відповідали рівню пандемічної загрози і дали змогу стримати поширення хвороби	31,6	32,6	35,2	38,5
вони були не виправдано жорсткими і завдавали більше шкоди, ніж користі	17,7	23,7	18,3	17,8
вони були непослідовними і лише дезорієнтували людей	28,9	19,6	21,9	21,5
важко відповісти	10,2	7,2	15,7	12,6

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
вони були недостатньо жорсткими і тому неефективними	12,2	14,1	11,2
вони загалом відповідали рівню пандемічної загрози і дали змогу стримати поширення хвороби	32,3	36,2	31,7
вони були невиправдано жорсткими і завдавали більше шкоди, ніж користі	23,6	20,2	18,1
вони були непослідовними і лише дезорієнтували людей	23,6	20,4	24,5
важко відповісти	8,3	9,1	14,5

Розподіл відповідей на запитання **“Як позначилися пандемія та пов’язані з нею карантинні заходи на Вашому професійному житті?”** (у %)

	По вибірці загалом		Серед працюючих громадян	
	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
ніяк не позначилася, працював і працюю у звичному режимі	22,6	24,1	33,1	33,3
під час локдауну працював дистанційно	17,3	15,4	25,3	21,3
працюю в дистанційному режимі й сьогодні	не було у списку	4,2	не було у списку	5,8
тимчасово не працював	23,3	22,7	34,1	31,4
повністю втратив роботу, не працюю й тепер	5,2	4,8	7,5	6,6
мене це не стосується, бо не працював і до карантину	28,8	27,6	–	–
інше	2,8	1,2	–	1,6

Примітка. У вересні 2020 р. запитання формулювалося так: **“Як позначилися жорсткі карантинні обмеження на Вашому професійному житті?”** (у %):

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
ніяк не позначилася, працював і працюю у звичному режимі	19,5	26,1	25,8	22,2
під час локдауну працював дистанційно	16,2	15,9	18,4	5,2
працюю в дистанційному режимі й сьогодні	4,9	4,6	3,6	3,0
тимчасово не працював	25,9	17,6	22,0	35,6
повністю втратив роботу, не працюю й тепер	8,6	3,5	4,2	3,0
мене це не стосується, бо не працював і до карантину	24,1	30,2	26,1	29,6
інше	0,8	2,2	0,0	1,5

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
ніяк не позначилася, працював і працюю у звичному режимі	18,1	32,6	17,1
під час локдауну працював дистанційно	25,6	16,6	7,9
працюю в дистанційному режимі й сьогодні	4,3	5,3	2,6
тимчасово не працював	26,8	29,4	11,9
повністю втратив роботу, не працюю й тепер	2,4	5,3	5,5
мене це не стосується, бо не працював і до карантину	21,3	9,5	54,0
інше	1,6	1,1	1,0

Розподіл відповідей на запитання **“Якщо в разі нового зростання кількості інфікованих коронавірусом і переповненості хворими лікарень українська влада знову запровадить загальнонаціональний жорсткий карантин (з припиненням міського та міжміського транспортного сполучення, закриттям ринків та всіх магазинів, крім продовольчих, тощо), як Ви до цього поставитесь?”** (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
поставлюся з розумінням і буду дотримуватись карантинних заходів	52,9	61,0
ігноруватиму карантинні заходи, наскільки це можливо, бо вважаю їх безглуздими	16,7	14,6
домагатимуся разом з однодумцями скасування цих заходів як таких, що підривають основи мого благополуччя	8,6	8,3
інше	1,4	1,1
важко відповісти	18,0	12,3
мені це байдуже	2,4	2,8

Примітка. У вересні 2020 р. запитання формулювалося так: **“Нерідко в засобах масової інформації висловлюються припущення, що в разі подальшого різкого зростання кількості інфікованих коронавірусом і переповненості хворими лікарень українська влада знову запровадить загальнонаціональний жорсткий карантин (з припиненням міського та міжміського транспортного сполучення, закриттям ринків та усіх магазинів, крім продовольчих, тощо). Як Ви поставитесь до цього?”** (у %):

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
поставлюся з розумінням і буду дотримуватись карантинних заходів	66,2	65,8	51,3	59,0
ігноруватиму карантинні заходи, наскільки це можливо, бо вважаю їх безглуздими	15,4	12,6	16,2	15,7
домагатимуся разом з однодумцями скасування цих заходів як таких, що підривають основи мого благополуччя	5,6	9,2	10,3	5,2
інше	0,4	2,2	0,3	0,7
важко відповісти	10,9	8,5	18,9	11,2
мені це байдуже	1,5	1,7	2,9	8,2

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
поставлюся з розумінням і буду дотримуватись карантинних заходів	53,1	61,2	65,6
ігноруватиму карантинні заходи, наскільки це можливо, бо вважаю їх безглуздими	18,5	14,4	12,4
домагатимуся разом з однодумцями скасування цих заходів як таких, що підривають основи мого благополуччя	9,8	8,9	6,5
інше	2,0	1,1	0,5
важко відповісти	14,2	11,8	11,7
мені це байдуже	2,4	2,5	3,3

Розподіл відповідей на запитання “Якою мірою, на Вашу думку, дотримуються перелічених нижче медичних рекомендацій мешканці Вашого міста (селища, села)?” (у %)

- **Носіння маски у громадських місцях та в транспорті**
  - дотримуються завжди..... 22,1
  - дотримуються частково..... 61,4
  - не дотримуються..... 16,5

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
дотримуються завжди	32,1	27,2	12,7	8,3
дотримуються частково	56,6	56,3	68,1	71,4
не дотримуються	11,3	16,5	19,2	20,3

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
дотримуються завжди	20,9	19,5	26,0
дотримуються частково	59,4	64,9	58,2
не дотримуються	19,7	15,6	15,8

- **Перебування на півтора-двометровій дистанції від інших людей**
  - дотримуються завжди..... 8,8
  - дотримуються частково..... 49,2
  - не дотримуються..... 42,0

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
дотримуються завжди	10,9	12,2	4,7	3,7
дотримуються частково	54,1	39,8	51,9	64,9
не дотримуються	35,0	48,0	43,4	31,3

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
дотримуються завжди	9,4	8,0	9,5
дотримуються частково	39,8	50,5	53,3
не дотримуються	50,8	41,5	37,1

- **Уникнення фізичних контактів (рукостискань, обіймів тощо) з іншими людьми**
  - дотримуються завжди..... 10,1
  - дотримуються частково..... 52,0
  - не дотримуються..... 37,9

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
дотримуються завжди	10,2	12,8	7,7	6,7
дотримуються частково	56,4	47,6	49,3	65,2
не дотримуються	33,5	39,6	43,1	28,1

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
дотримуються завжди	10,2	9,7	10,5
дотримуються частково	47,2	53,2	53,3
не дотримуються	42,5	37,1	36,2

• **Миття та обробка антисептиком рук після перебування в громадських місцях або у транспорті**

- дотримуються завжди..... 16,0
- дотримуються частково..... 54,0
- не дотримуються..... 29,9

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
дотримуються завжди	17,3	20,4	9,7	14,2
дотримуються частково	54,1	49,8	58,1	58,2
не дотримуються	28,6	29,8	32,2	27,6

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
дотримуються завжди	14,6	16,7	16,0
дотримуються частково	53,5	55,1	53,0
не дотримуються	31,9	28,1	31,0

• **Обробка антисептиком гаманця і гаджета після користування ними в громадських місцях**

- дотримуються завжди..... 6,6
- дотримуються частково..... 35,0
- не дотримуються..... 58,4

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
дотримуються завжди	9,8	6,1	4,4	7,5
дотримуються частково	36,5	38,3	29,2	35,8
не дотримуються	53,8	55,7	66,4	56,7

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
дотримуються завжди	6,7	5,9	7,4
дотримуються частково	26,4	40,9	32,9
не дотримуються	66,9	53,2	59,7

**Узагальнена таблиця дотримання медичних рекомендацій
із протидії поширенню пандемії COVID-19**

	Дотримуються завжди	Дотримуються частково	Не дотримуються	Середній показник (у балах, від 1 до 3)
носіння маски у громадських місцях та в транспорті	22,1	61,4	16,5	2,06
миття та обробка антисептиком рук після перебування в громадських місцях або у транспорті	16,0	54,0	29,9	1,86
уникнення фізичних контактів (рукоштовань, обіймів тощо) з іншими людьми	10,1	52,0	37,9	1,72
перебування на півтора-двометровій дистанції від інших людей	8,8	49,2	42,0	1,67
обробка антисептиком гаманця і гаджета після користування ними в громадських місцях	6,6	35,0	58,4	1,48

Довідково. У вересні 2020 р. узагальнена таблиця дотримання медичних рекомендацій із протидії поширенню пандемії COVID-19 мала такий вигляд (за розподілом відповідей респондентів на запитання *“Чи дотримуєтесь нині особисто Ви перелічених нижче медичних рекомендацій?”*, у %):

	Дотримуюсь завжди	Дотримуюсь частково	Не дотримуюсь	Середній показник (у балах, від 1 до 3)
носіння маски у громадських місцях та в транспорті	57,1	38,3	4,6	2,53
миття та обробка антисептиком рук після перебування в громадських місцях або у транспорті	55,8	37,5	6,8	2,45
уникнення фізичних контактів (рукоштовань, обіймів тощо) з іншими людьми	35,7	47,5	16,8	2,19
перебування на півтора-двометровій дистанції від інших людей	26,0	54,8	19,2	2,07
обробка антисептиком гаманця і гаджета після користування ними в громадських місцях	21,7	42,1	36,1	1,86

Розподіл відповідей на запитання **“Чи вважаєте Ви, що виконання цих рекомендацій убезпечує людину від зараження коронавірусом?”** (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
скоріше так	45,6	43,5
скоріше ні	28,2	34,1
важко відповісти	26,3	22,4

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
скоріше так	39,0	51,6	36,1	43,2
скоріше ні	44,3	30,1	32,0	33,3
важко відповісти	16,7	18,3	32,0	23,5

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
скоріше так	41,3	44,0	44,2
скоріше ні	33,9	34,7	33,6
важко відповісти	24,8	21,3	22,2

Розподіл відповідей на запитання **“Чи вакцинувалися Ви від COVID-19?”** (у %)

- так, отримав два щеплення..... 12,5
- отримав першу дозу вакцини, чекаю на другу..... 12,8
- поки ні, але планую вакцинуватися найближчим часом..... 27,8
- поки не можу вакцинуватися за станом здоров'я..... 14,5
- не буду вакцинуватися за жодних умов..... 25,5
- інше 6,8

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
так, отримав два щеплення	16,2	17,6	7,1	1,5
отримав першу дозу вакцини, чекаю на другу	14,7	13,0	13,6	6,7
поки ні, але планую вакцинуватися найближчим часом	24,8	28,3	30,5	25,2
поки не можу вакцинуватися за станом здоров'я	19,9	10,7	15,4	14,8
не буду вакцинуватися за жодних умов	21,8	21,5	24,9	48,1
інше	2,6	8,9	8,6	3,7

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
так, отримав два щеплення	8,7	15,2	11,5
отримав першу дозу вакцини, чекаю на другу	10,2	13,7	13,4
поки ні, але планую вакцинуватися найближчим часом	33,1	29,1	22,9
поки не можу вакцинуватися за станом здоров'я	10,6	11,0	21,2
не буду вакцинуватися за жодних умов	27,2	22,6	28,2
інше	10,2	8,4	2,9

Розподіл відповідей на запитання “Яку з перелічених нижче точок зору щодо вакцинації від COVID-19 Ви поділяєте?” (у %)

- вакцинація допоможе подолати пандемію, проте кожен має вирішувати сам за себе – вакцинуватися чи ні..... 43,4
- вакцинація несе ризики для здоров'я більші, ніж сама хвороба 15,1
- вакцинація – єдиний засіб подолання пандемії, тому має бути обов'язковою для всіх громадян 13,5
- вакцинацію ініціювали міжнародні корпорації задля власного збагачення, жодного впливу на поширення хвороби вона не має 10,2
- вакцинація є лише операцією прикриття, насправді замість вакцин людям вводять невідомі речовини чи пристрої, щоб контролювати їхню свідомість та поведінку..... 5,7
- інше 1,7
- важко відповісти..... 10,5

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Центральний	Східний	Південний
вакцинація допоможе подолати пандемію, проте кожен має вирішувати сам за себе – вакцинуватися чи ні	51,7	41,1	44,0	33,3
вакцинація несе ризики для здоров'я більші, ніж сама хвороба	13,2	10,4	18,9	25,2
вакцинація – єдиний засіб подолання пандемії, тому має бути обов'язковою для всіх громадян	10,2	20,2	10,6	4,4

вакцинацію ініціювали міжнародні корпорації задля власного збагачення, жодного впливу на поширення хвороби вона не має	9,4	10,0	10,3	11,9
вакцинація є лише операцією прикриття, насправді замість вакцин людям вводять невідомі речовини чи пристрої, щоб контролювати їхню свідомість та поведінку	6,0	4,6	7,1	5,2
інше	0,4	2,8	0,9	2,2
важко відповісти	9,1	10,9	8,3	17,8

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
вакцинація допоможе подолати пандемію, проте кожен має вирішувати сам за себе – вакцинуватися чи ні	42,7	49,4	36,2
вакцинація несе ризики для здоров'я більші, ніж сама хвороба	15,8	13,1	17,1
вакцинація – єдиний засіб подолання пандемії, тому має бути обов'язковою для всіх громадян	13,0	12,7	14,8
вакцинацію ініціювали міжнародні корпорації задля власного збагачення, жодного впливу на поширення хвороби вона не має	8,3	9,7	11,9
вакцинація є лише операцією прикриття, насправді замість вакцин людям вводять невідомі речовини чи пристрої, щоб контролювати їхню свідомість та поведінку	8,3	4,4	5,7
інше	1,2	1,9	1,7
важко відповісти	10,7	8,7	12,6

Розподіл відповідей на запитання *“Що, на Вашу думку, може завдати громадянам України більшої шкоди – поширення коронавірусної хвороби чи зумовлені карантинними заходами втрати від згорання економічної діяльності?”* (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
поширення коронавірусної хвороби	19,2	26,2
зумовлені карантинними заходами втрати від згорання економічної діяльності	56,3	44,1
важко відповісти	23,8	27,3
мені це байдуже	0,8	2,4

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
поширення коронавірусної хвороби	28,7	32,2	16,0	26,7
зумовлені карантинними заходами втрати від згорання економічної діяльності	49,8	39,1	48,5	38,5
важко відповісти	20,4	26,7	32,2	30,4
мені це байдуже	1,1	2,0	3,3	4,4

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
поширення коронавірусної хвороби	27,7	24,3	27,7
зумовлені карантинними заходами втрати від згорання економічної діяльності	42,7	47,7	40,3
важко відповісти	26,5	26,4	28,9
мені це байдуже	3,2	1,5	3,1

Розподіл відповідей на запитання *“Пригадайте, будь ласка, які з перелічених нижче емоційних станів Ви переживали найчастіше впродовж останнього пів року?”* (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
надія, оптимізм	30,3	32,7
печаль, смуток	28,3	26,0
пригніченість, безнадія	29,8	23,5
гнів, злість	20,7	19,6
спокій, умиротворення	8,6	11,4
радість, задоволення	5,8	8,1
цікавість, азарт	2,8	4,6
важко відповісти	14,9	13,2

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі (на момент останнього опитування):

	Макрорегіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
надія, оптимізм	32,8	38,9	25,4	29,6
печаль, смуток	32,1	27,2	19,8	25,2
пригніченість, безнадія	35,1	17,0	19,5	32,6
гнів, злість	27,2	22,6	11,2	15,6
спокій, умиротворення	14,3	11,5	10,1	8,9
радість, задоволення	6,0	10,2	8,9	3,0
цікавість, азарт	3,0	6,7	4,4	0,7
важко відповісти	9,4	9,1	21,3	14,1

У віковому розрізі (на момент останнього опитування):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
надія, оптимізм	36,4	33,3	29,8
печаль, смуток	20,9	25,5	29,6
пригніченість, безнадія	16,6	24,5	26,3
гнів, злість	15,0	22,4	18,9
спокій, умиротворення	13,4	10,3	11,7
радість, задоволення	15,8	8,2	3,3
цікавість, азарт	11,5	3,4	1,9
важко відповісти	11,5	13,1	14,3

Розподіл відповідей на запитання “*А в якому емоційному стані найчастіше перебувала, на Вашу думку, більшість громадян України?*” (у %)

	Вересень 2020 р.	Серпень 2021 р.
пригніченість, безнадія	40,2	34,1
гнів, злість	34,1	26,6
печаль, смуток	22,5	24,0
надія, оптимізм	17,5	19,6
спокій, умиротворення	1,9	3,4
радість, задоволення	1,2	2,4
цікавість, азарт	0,7	1,0
важко відповісти	18,3	23,5

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обрати кілька варіантів відповіді.

У регіональному розрізі:

	Макрорегіони			
	Західний	Централь- ний	Східний	Південний
пригніченість, безнадія	37,0	32,8	33,7	33,3
гнів, злість	43,8	25,4	16,3	23,0
печаль, смуток	30,2	27,4	15,1	22,2
надія, оптимізм	20,4	22,8	13,9	21,5
спокій, умиротворення	1,9	3,3	5,6	1,5
радість, задоволення	0,8	2,2	4,7	0,7
цікавість, азарт	1,5	0,9	1,2	0,0
важко відповісти	12,8	22,2	32,2	27,4

У віковому розрізі:

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
пригніченість, безнадія	30,4	34,4	35,8
гнів, злість	22,1	30,4	24,6
печаль, смуток	26,9	22,2	24,3
надія, оптимізм	22,9	19,6	17,7
спокій, умиротворення	5,1	3,2	2,6
радість, задоволення	2,8	3,2	1,2
цікавість, азарт	1,6	1,0	0,7
важко відповісти	23,7	22,4	24,8